

Vlaams
Parlement

vergadering **C335**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 17 juni 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de start van het academiejaar 2021-2022 in de coronacode groen – 3846 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over beroepskwalificaties in de zorgladder – 3849 (2020-2021)	6
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van het volwassenenonderwijs – 3892 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de praktijkcommissie in het kader van de gemoderniseerde eindtermen van de tweede en derde graad secundair onderwijs – 3896 (2020-2021)	12
VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de werkgroep die de kwaliteit van de leermiddelen moet onderzoeken – 3897 (2020-2021)	16

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de start van het academiejaar 2021-2022 in de coronacode groen – 3846 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, in de commissie van 3 juni gaf u aan in gesprek te gaan met de onderwijspartners van het hoger onderwijs. Tijdens het overleg zouden de grote lijnen of het kader voor de heropstart in september vastgelegd worden.

Het hoger onderwijs hoopt alvast op groen licht zodat dat het academiejaar kan starten in normale omstandigheden. Zo bereidt de Leuvense universiteit zich op dit moment voor om te kunnen openen in code groen. Ondanks de hoop op een start in code groen is de rector voorzichtig. Zoals iedereen weet, kan een start in code groen pas gerealiseerd worden als de cijfers voldoende laag zijn. Daarbij moeten we kijken naar de hele maatschappij.

Afgelopen woensdag is er ook in de plenaire vergadering een actuele vraag gesteld aan minister-president Jan Jambon over het culturele verenigingsleven. Daarbij ging de minister-president ervan uit dat we op 1 september niet meer over kleuren zouden spreken, maar dat het nieuwe normaal, zijnde het oude normaal, van toepassing zou zijn omdat de vaccinatiecampagne volop loopt.

Daarnaast is het heropenen van ons hoger onderwijs in het belang van de studenten. Ze zitten ondertussen al meer dan een jaar in een digitale lessituatie. Ze mogen niet naar de campus en kunnen geen contacten leggen. Ik hoor van studenten dat het heel zwaar geworden is in het tweede jaar. De regels beginnen ook voor hen te wegen op hun sociaal welzijn. We hebben daarover hier ook al vragen gesteld, collega's. Het is dan ook voor het mentale welzijn van de studenten belangrijk dat we kunnen zeggen dat het volledig online onderwijs met alle mogelijke beperkingen vanaf de start van het nieuwe academiejaar van de baan is.

Minister, ik heb daarbij de volgende vragen. Is er al iets beslist in het overleg met het hoger onderwijs? Ik heb al iets zien passeren over het overleg naar aanleiding van uw onderwijsclub, maar zijn er ook beslissingen over het hoger onderwijs?

Is het mogelijk dat het hoger onderwijs start in code groen? Zo ja, dan is dat fijn. Zo neen, welke aanpassingen zijn er nog nodig?

Een aantal generatiestudenten die volgend academiejaar in het eerste jaar hoger onderwijs zal zitten, is nu nog niet in de vaccinatiecampagne opgenomen. De opening is er wel voor de 16-17-jarigen. De 18-jarigen kunnen nu al via QVAX aanduiden dat ze toch het vaccin van Johnson & Johnson zouden willen. Op welke manier zal er in de dichte studentengemeenschap omgegaan worden met studenten die potentieel nog niet gevaccineerd zijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb deze middag samengezeten met de onderwijsclub en verschillende elementen besproken, ook de heropstart in september. Onder de voorwaarde dat de pandemie in de goede richting evolueert en dat de vaccinatiecampagne blijft doorgaan zoals vandaag het geval is, kunnen we in september opstarten in normale omstandigheden, in precorona-omstandigheden dus, zonder strikte veiligheidsmaatregelen, zonder mondkapen en dergelijke meer. Midden

augustus zouden we ons ervan vergewissen of er aan die voorwaarden is voldaan. We gaan daarvan wel uit.

Op korte termijn is de oproep om – gelet op het weer – meer ruimte te geven voor mondmaskerpauzes, dus pauzes waarin het mondmasker af mag, en om te benadrukken dat mondmaskers buiten niet nodig zijn met gewoon intense fysieke contacten. Wat de sportactiviteiten betreft is het veiliger zonder mondmasker. Dat zijn de elementen die we hebben meegegeven.

Vorige week maandag zat ik samen met de vertegenwoordigers van het hoger onderwijs, namelijk de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS), de hogescholen en de universiteiten, over hetzelfde thema. We hebben perspectief geboden aan docenten en studenten die momenteel in de examens zitten en uitkijken naar meer sociaal contact.

We hebben afspraken gemaakt over activiteiten die samenhangen met het afsluiten van het academiejaar, zoals de proclamaties en de publieke doctoraatsverdedigingen, maar ook over de organisatie van infodagen. We hebben afgesproken dat die activiteiten nog dit academiejaar op de campus kunnen doorgaan op voorwaarde dat de bijbehorende veiligheidsprotocollen die gelden binnen het hoger onderwijs, de evenementen- of de cultuursector, nageleefd worden.

De juni-examens en de examens in tweede zitting worden georganiseerd volgens de maatregelen die ook al golden in juni 2020 en in januari van dit jaar. We gaan de instellingen nu niet meer vragen om nu nog eens te schakelen. De tweede zitting is aan de meeste instellingen reeds gepland of de voorbereidingen zijn minstens al bezig.

We hebben de hogeronderwijsinstellingen ook zelftesten bezorgd die toelaten personeelsleden tweemaal per week preventief te testen.

Op het overleg kwam uiteraard ook de start van het nieuwe academiejaar aan bod. We moeten die start kunnen voorbereiden en de nodige afspraken maken. Ook daar geldt dat, als de coronacijfers gunstig blijven evolueren, het volgende academiejaar zal kunnen opstarten in code groen, zonder bijzondere coronamaatregelen. Ook hier wil ik het nodige voorbehoud formuleren. De crisis heeft ons geleerd om altijd met twee woorden te spreken.

Ik heb met de onderwijspartners afgesproken om ons voornemen om het volgende academiejaar op te starten in code groen voor aanvang van het academiejaar opnieuw te bevestigen, te evalueren, net zoals we dat deze middag zijn overeengekomen met het leerplichtonderwijs. Ook daarover zullen we in de tweede helft van augustus samenkomen.

Het is zeker mogelijk dat de generatiestudenten die in september voor de eerste keer naar het hoger onderwijs gaan, bij aanvang van het academiejaar nog niet volledig gevaccineerd zullen zijn. Het is nog wat koffiedik kijken, maar toch is er ook ruimte gecreëerd voor de 16- en 17-jarigen. Dat is cruciaal voor ons, want zij zijn diegenen die instromen in het hoger onderwijs. Zij zouden deze zomer nog worden opgeroepen voor minstens hun eerste prik. Bij de start van het academiejaar in september zal ook die vaccinatiecampagne al een stuk opgeschoten zijn.

Het blijft natuurlijk wel van belang dat we de maatregelen zoals die nu bestaan, in de situatie waarbij niet iedereen, het personeel niet en zeker niet de studenten, gevaccineerd zijn, nog wat handhaven. Maar er is ten minste perspectief voor de heropstart in september of oktober, naargelang het geval.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het feit dat wij enige ruimte krijgen in die mondkemperplicht, zal voor velen als muziek 'rond' de oren klinken. Ik zeg bewust 'rond', vanwege die ellendige rekkertjes, waardoor iedereen nu stilaan eelt begin te krijgen op een plaats waar je echt geen eelt wilt krijgen.

Wat betreft het kunnen starten in code groen is het meenemen van 16- en 17-jarigen in de vaccinatie inderdaad een goede zaak. Zeker de 17-jarigen dan, want een 16-jarige die naar het hoger onderwijs gaat, is echt een vlugge vogel. Maar wat die 17-jarigen betreft, is het een goede zaak.

Docenten en professoren zullen wellicht ook blij zijn. Ik hoor alleszins van verschillende docenten dat er aangenamere dingen zijn dan alleen in een aula tegen een computer te praten, met allemaal zwarte schermen voor je. Dat zal daar ook een sterke sprong vooruit zijn.

Misschien heb ik het daarnet gemist, toen ik aan het noteren was. Maar hebt u enig idee van het precieze moment waarop we dat beslissen? Wat is het punt waarop we zeggen dat de knoop wordt doorgehakt? Ik zal het wellicht hebben gemist.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb dat bevestigingspunt afgesproken, zowel met het hoger onderwijs als met het leerplichtonderwijs. We zullen dat doen medio augustus, rond 16 augustus, zoals we dat trouwens ook hebben gedaan tijdens het afgelopen academiejaar. Toen zijn we ook rond die periode samengekomen met onze onderwijsclub. Dat zal nu hetzelfde zijn.

Ik wil nog een puntje aanhalen. 'Les pieds dans le plat'. Ik zou ook heel graag die mondkemperplicht lineair afschaffen. Ik weet dat er daarvoor heel sterke pleidooien leven. We zien onze kinderen niet graag gemaskerd vertrekken. Maar we weten ook, en dat hebben we deze middag ook besproken met de CLB's, dat, als we dat nu zouden afschaffen en er besmettingen zijn, alle anderen van de klas moeten worden gecatalogeerd als hoogrisicocontacten. Dat wil dus zeggen dat ze allemaal in quarantaine moeten op anderhalve week van het einde van het schooljaar en voor velen van de start van hun vakantie. Mogelijk zien ze hun trip naar het buitenland in het water vallen. Dat zou ik niet op mijn geweten willen hebben. Dat is ook een overweging waar men niet automatisch bij stilstaat.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Die laatste toevoeging is belangrijk. Ik denk ook aan de examens. Stel je voor dat je in de examens plots hele klassen thuis in quarantaine moet zetten, dan vallen de examens ook voor die leerlingen in het water. Het is belangrijk om dat ook nog mee te geven aan de ouders. Als de leerling in quarantaine moet wegens een nauw contact, rolt de bal ook verder met mogelijk ook gevolgen. Als je besmet bent, mag je niet om een vaccin. Dan draait alles in de soep.

Ik begrijp de vraag vanuit onze fractie als je met dit weer met een mondkemper moet zitten. Bovendien is de ene school de andere niet. Ik ken een school die in drie kerken examens afneemt, maar er zijn ook scholen die examens afnemen in de eigen lokalen. Het is wat het is. Ik begrijp de vragen, maar ik denk dat we een goed antwoord hebben. Ik stel ook vast dat een aantal leerkrachten nog altijd niet gevaccineerd is. We moeten ook op dat vlak maximale veiligheid bieden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over beroepskwalificaties in de zorgladder
– 3849 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Er is in dit parlement al veel gediscussieerd over de zorgladder en de bijhorende beroepskwalificaties, meer bepaald het zogenaamde niveau 5 of hbo 5 (hoger beroepsonderwijs), waar de N-VA in 2009... Ik schreef daar toen een van eerste nota's over. We hebben een hbo5-opleiding in mijn vroegere school met een specifiek karakter daarvan en een eigenstandige plaats.

We werden toen geconfronteerd met het standpunt van Europa dat de opleiding verlengd moest worden als je in Europa wou gaan werken. Men hield ook geen rekening met de uren. Een lesuur is geen 60 minuten. Ook daar was er alom verwarring. Daarbovenop kwam de ongelooflijke bewering dat het geen verpleegkundigen meer zijn. De volledige ziekenhuissector en de zorgsector in Vlaanderen schoten in een kramp. Want men zou tegen bijna de helft van de verpleegkundigen in ziekenhuizen maar ook elders moeten zeggen dat ze helaas niet de juiste kwalificatie hebben bereikt.

Dat is volledige waanzin. Eerst was het nog wat roepen in de woestijn, maar gaandeweg zijn we in een oase terechtgekomen. Alle partijen zijn er nu van overtuigd dat we dat niet moeten doen en dat hbo5 eigenstandig verpleegkundige is gelinkt aan het secundair onderwijs en geen vier jaar duurt. Als je toch een opleiding van vier jaar wilt volgen en naar het buitenland wilt gaan, dan moet je een niveau 6 doen. Daar zijn we ondertussen nagenoeg uit.

Minister, hbo5 zit tussen twee andere niveaus in de beroepskwalificaties, namelijk niveau 4 en 6. Voor niveau 4 heb je nog niveau 3 en daarvoor nog niveau 2. Er is ook nog een niveau 1, maar dat is hier niet van toepassing. Ik stel vast dat er nog geen beroepskwalificatie niveau 2 is uitgeschreven. Dat is cruciaal om de overstap te maken naar niveau 3 en niveau 4.

Mijn vraag is of het klopt dat de beroepskwalificatie niveau 2 nog niet is uitgeschreven. Is er daar een reden voor?

Verder is er de link tussen niveau 3 en 4. In de leerzorgladder is er een niveau 6 en niveau 5 wordt uitgewerkt. Moeten er aanpassingen gebeuren aan niveau 4 of niveau 3? Hoe zit de lijn in elkaar zodat we die logisch kunnen opbouwen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voor het uitwerken van de beroepskwalificaties is steeds de sector aan zet. Als het gaat over de zorg dan spreken we over het Vlaams Instituut voor Vorming en Opleiding in de Social profit (VIVO), Zorggezind en Zorgnet-Icuro. Er werd een beroepenstructuur uitgewerkt, die een correcte weerspiegeling geeft van de profielen die zich ook aftekenen in de dagelijkse praktijk op de arbeidsmarkt. Er werden reeds meerdere beroepskwalificaties uitgewerkt.

De basisprofielen die werden ontwikkeld zijn 'huishoudhulp zorg' en 'logistiek assistent in de zorg'. Die profielen werden ingeschaald op niveau 3. Op niveau 4 hebben we 'verzorgende' en 'zorgkundige'.

Op dit moment werden er voor de social profit in het toekomstige studieaanbod zowel studierichtingen voorzien in de derde graad tso dubbele finaliteit als in de

derde graad bso arbeidsmarktfinaliteit. Er zijn en blijven dus verschillende leerpaden die leiden naar de social profit en ook voor verschillende doelgroepen van leerlingen, die we kunnen warm maken voor een job in de zorg. Leerlingen kunnen vanuit de tweede graad secundair onderwijs doorstromen naar de onderwijskwalificaties niveau drie en niveau vier die binnen de zorg worden aangeboden.

Het is wel effectief zo dat er momenteel nog geen aanbod is voor het toekomstige studieaanbod voor de onderwijskwalificaties niveau 2 die binnen duaal leren zullen worden aangeboden. Die studierichtingen zouden zich specifiek moeten richten op de leerlingen die nu worden opgeleid in het stelsel van leren en werken. Het blijft de bedoeling ook hier een aanbod te voorzien. Het is mijn ambitie en doelstelling om de zorgladder maximaal uit te werken, ook op dat niveau 2. Daarvoor lopen de gesprekken tussen Onderwijs enerzijds en de sector anderzijds, maar ook met Werk. Dat is belangrijk, want als we echt een succes willen maken van dat duaal leren, dan moeten alle partners daarvan de meerwaarde inzien en hun schouders eronder zetten. Er spelen daarin wel wat factoren mee: het aantal leerlingen die interesse zouden hebben om die studierichtingen te volgen; het tewerkstellingsperspectief, het zogenaamde civiele effect; het aantal kwalitatieve werkplekken waar leerlingen terecht kunnen; de vergoedingen die aan die opleidingen kunnen worden gekoppeld.

Al die aspecten zijn de administraties van Onderwijs maar ook van Werk samen met alle partners aan het bekijken om naar een gedragen aanbod te gaan van de onderwijskwalificaties van niveau 2. Maar er zit wel wat ruis op de draad. Er zijn verschillende standpunten ten aanzien van die punten die ik heb opgesomd. We proberen die weg te werken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, het is inderdaad zo dat de sector zelf aan zet is. Het is goed dat we de sector er nog eens aan appelleren om daar zo snel mogelijk toe te komen. Het lijkt mij ook belangrijk voor de scholen die die opleidingen geven dat ze weten wat ervoor zit en wat er na komt. Dat is één. En twee, ook in het licht van de teams waarin men zal werken, moet men goed weten wie waarvoor is opgeleid en wie waartoe in staat is. Het lijkt me een goede zaak om dat te doen.

Ten tweede moeten we, op het moment dat dat er is, al die personenzorgscholen – want daarin situeert het zich – ook goed informeren. Het is noodzakelijk dat ze daarvan op de hoogte zijn. Want beroepskwalificatieprofielen, dat spreekt altijd zeer sterk uit. Maar wat is er nu eigenlijk aangepast? Het lijkt mij toch goed om hen dat te laten weten.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik sluit aan omdat ik een extra vraag heb bij iets dat ik de minister hoorde zeggen. Voor het duaal leren binnen de tweede graad hebben we inderdaad de beroepskwalificatie (BK). Minister, de vraag is of we de hogere BK's kunnen afschermen met een aantal deelkwalificaties die kunnen worden afgebakend? Ik vermoed dat het op die manier zal gebeuren.

Maar er is iets dat nog belangrijker is. U had het over de manier van vergoeding. Maar het is toch niet de bedoeling dat er in de tweede graad duaal leren ook al vergoedingen worden voorzien voor de leerlingen? Dat wilde ik nog eens duidelijk vragen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De punten die u aanhaalt, zijn voorwerp van discussie waarbij de sector de omschrijvingen huishoudhulp en logistiek in de zorg niet ziet als eindkwalificaties, maar eerder als een doorstroom. Er is geen attestering aan

gekoppeld als eindkwalificatie. Daarom willen ze onderwijskwalificatie 2 Duaal leren meer benoemen als een soort keukenmedewerker of schoonmaker en die in die zin aanbieden. Dat is een loskoppeling van de zorg. De sector houdt vast aan een stageovereenkomst en die is niet bezoldigd. Vanuit het onderwijs wordt de keuze gemaakt om voor alle richtingen onderwijskwalificatie 2 Duaal leren te zorgen dat er geen onderscheid is tussen betalende en niet betalende duale opleidingen. Dat zijn allemaal elementen waarover er nog gediscussieerd wordt.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Die discussies zijn inderdaad nog hangende. Ik denk dat minister Beke op dat vlak ook een verantwoordelijkheid heeft. Ik hoop dat dat snel wordt uitgeklaard. Ik kijk ernaar uit dat de beroepskwalificaties snel worden afgerond in het belang van scholenopleidingen, van leerkrachten, van de stageplaatsen, van de leerlingen en van de sector zelf.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van het volwassenenonderwijs – 3892 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De Vlaamse Regering wil deze legislatuur sterker inzetten op levenslang leren. Om die ambitie kracht bij te zetten, werd het oprichten van een platform levenslang leren binnen de beleidsdomeinen Werk en Onderwijs opgenomen in het regeerakkoord 2019-2024. Dat platform moet de synergiën en samenwerking in het kader van levenslang leren binnen de Vlaamse overheid versterken. Via een gezamenlijke visie kunnen de noodzakelijke ambities en doelstellingen verder worden uitgewerkt.

Zoals bekend werd 2021 uitgeroepen tot het jaar van de opleiding. Het is dan wat bitter om vast te stellen dat de regering net in het jaar van de opleiding beslist om de mensen en middelen van de centra voor volwassenenonderwijs, met een ruim aanbod voor levenslang leren, significant terug te schroeven.

De sector van het volwassenenonderwijs maakt zich dan ook grote zorgen. Er is de geleidelijke toepassing van het financieringsdecreet. Daarbinnen is er een overgangsregeling met compensatiemaatregelen: 100 procent in 2020, 66 procent in 2021 en 33 procent in 2022 van het verlies wordt gecompenseerd. Dit jaar komt daar nog een educatief overbruggingskrediet bovenop. Dat was het zogenaamde nooddecreet.

Concreet zijn de implicaties voor 2021 de volgende. Eerst wordt het nieuwe financieringsdecreet toegepast. Dat zorgt voor om en bij de 9 procent verlies. Dat wordt gemilderd door de overgangsregeling en het overbruggingskrediet. De implicaties worden de jaren erna echter veel groter wegens het uitdoven van de compensatieregeling en het wegvallen van het overbruggingskrediet. Samengevat worden er op korte en middellange termijn tussen de 70 en 210 voltijdsequivalenten (vte's) bedreigd.

Op het vlak van de werkingsmiddelen zijn de signalen op het eerste gezicht minder alarmerend. De werkingsmiddelen zouden op sectorniveau met ongeveer 176.000 euro worden teruggeschroefd. Die vermindering is wel ten opzichte van

werkingsmiddelen die al historisch laag waren. Door de dalende compensatie en het wegvallen van het eenmalige overbruggingskrediet zouden de financiële middelen met nog eens 1.100.000 euro verminderen.

Ik heb daarbij de volgende vragen.

Wat is de stand van zaken in verband met de oprichting van het platform levenslang leren?

De sector van het volwassenenonderwijs maakt zich zorgen over de signalen die men krijgt over de vermindering van mensen en middelen als gevolg van het nieuwe financieringsdecreet en de uitdovende compensatieregeling. Is de bezorgdheid van de sector gerechtvaardigd? Plant u initiatieven om de hierboven beschreven effecten te milderen en welke zijn dat? Hoe kan volgens u het volwassenenonderwijs ontsnappen aan deze besparingslogica?

De toegekende overbruggingskredieten zouden wegvallen na één jaar waardoor er extra middelen en mensen dreigen te verdwijnen. Kunt u bevestigen dat de overbruggingskredieten slechts eenmaal werden toegekend? Zal het wegvallen van die kredieten gecompenseerd worden via andere kanalen? Zo ja, via dewelke?

Hoe gaat u ervoor zorgen dat de werkingsmiddelen gelijke tred houden met de steeds stijgende noden van het volwassenenonderwijs?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Eerst en vooral wil ik de verkeerde interpretatie uit de wereld helpen dat de Vlaamse Regering zou beslist hebben om de personeelsleden en middelen van het volwassenenonderwijs significant terug te schroeven. De daling in het aanbod van het volwassenenonderwijs is een gevolg van de coronacrisis.

Ik heb al op een eerdere vraag om uitleg van mevrouw Loes Vandromme in deze commissie toegelicht dat het volwassenenonderwijs zwaar heeft geleden onder de coronacrisis, maar we hebben het grote verlies aan omkadering en werkingsmiddelen al voor een deel opgevangen door de bestaande decretale maatregel voor de overgang van het oude naar het nieuwe financieringssysteem.

Voor het schooljaar 2021-2022 wordt het verlies al voor 66 procent gecompenseerd voor elk centrum. We hebben het daarbij niet gelaten want anders zou er inderdaad een groot verlies zijn. Daarbovenop hebben we ook nog een educatief overbruggingskrediet uitgewerkt waarbij we rekening hebben gehouden met de grootste maatschappelijke noden. We hebben daar 14,5 miljoen euro voor uitgetrokken. Die overbruggingsregeling is opgenomen in het Coronadecreet VII dat de collega's als voorstel van decreet hebben ingediend, waarvoor dank. Dat is het zevende voorstel van decreet met dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis. Het is een goede zaak voor het volwassenenonderwijs. Daarmee hebben we het globale verlies voor het volwassenenonderwijs zowel bij de omkadering als de werkingsmiddelen voor het schooljaar 2021-2022 sterk kunnen beperken.

Net vanwege die coronacrisis heeft de Vlaamse Regering het jaar 2021 tot het jaar van de opleiding uitgeroepen. 'Put your money where your mouth is'. Dat doen we ook. Aan het relanceplan Edusprong ter versterking van het volwassenenonderwijs is een kostenplaatje verbonden, namelijk 60 miljoen euro voor de volgende schooljaren.

Het is goed om te weten dat ongeveer 80 procent van die voorziene middelen rechtstreeks in de centra geïnvesteerd zal worden, zodat zij zich kunnen versterken op het vlak van het afstandsonderwijs, de flexibele trajecten en het hybride leren

of het outreachen naar doel- en kansengroepen. De overige 20 procent zullen we besteden aan de ondersteuning van het volwassenenonderwijs, bijvoorbeeld via een wervende Vlaanderenbrede promotiecampagne om van dat volwassenenonderwijs een sterk merk te maken, aan een up-to-date opleidingskompas om de mensen te helpen om door de bomen het bos te laten zien want er is een serieus aanbod, aan de begeleiding van cursisten naar het geschikte aanbod en aan een digitale tool voor cursistenopvolging.

De eerste projectoproep naar de centra zullen we binnenkort lanceren. Het gaat om een bedrag van 10 miljoen euro. Ook over de regioscan wil ik de centra nog voor het zomerreces kunnen inlichten. De centra kunnen daarvoor vanaf 1 september rekenen op bijkomende omkadering en werkingsmiddelen om een analyse te maken van de lokale arbeidsmarktbehoeften in functie van een regionaal afgestemd opleidingsaanbod. We proberen maximaal om op lokale schaal te kijken wat de noden zijn, maar ook wat het aanbod is. Elke lokaliteit is anders. In sommige regio's zijn de bedrijven sterk vragende partij voor specifieke opleidingsvormen. Het gaat niet alleen om de vraag die er leeft bij potentiële cursisten, maar ook bij het afnemende veld. Dat is belangrijk. Als je bijvoorbeeld een opleiding kunt organiseren met een grote mate van jobzekerheid, dan is dat een uitstekend argument om steeds meer mensen naar die opleiding toe te leiden. Natuurlijk heb ik ook begrip voor de bezorgdheid over de toekomstige structurele omkadering en werkingsmiddelen.

Om voorspellingen te doen over de omkadering en werkingsmiddelen voor het schooljaar 2022-2023 is het nu nog te vroeg. Ik kan al meegeven dat de bestaande compensatieregeling van het nieuwe financieringssysteem voor het schooljaar 2022-2023 in een compensatie van 33 procent van het geleden verlies voorziet. Uiteraard zullen we de gevolgen van de coronacrisis en de impact van de relancemiddelen moeten monitoren. Net zoals we de impact op de toekomstige structurele financiering van het volwassenenonderwijs nauwgezet zullen bekijken.

Wat betreft de vragen over het Vlaams Partnerschap Levenslang Leren: ondanks de coronacrisis zijn de werkzaamheden voortgezet. Ik heb eind oktober vorig jaar samen met collega Crevits in de Vlaamse Regering een mededeling gebracht over de samenstelling, de opdracht en de regeling van de ondersteunende rol van het expertisecentrum en van de secretariaatswerking. Op 23 november 2020 hebben we samen het startschot van dat partnerschap gegeven. Dat gebeurde natuurlijk digitaal. Sindsdien komt het partnerschap maandelijks samen om aan een gezamenlijk actieplan te werken. Dat zal in het najaar klaar moeten zijn.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik dank u voor de antwoorden, minister. Ik stel vast dat u bereid bent om voor een stuk tegemoet te komen aan de zorgen van het volwassenenonderwijs. Ik heb me ook aangesloten bij de vraag om uitleg van mevrouw Vandromme over Edusprong. Ik heb gehoord wat u daar toen hebt gezegd. Ik heb begrepen dat u tegemoet wilt komen aan een aantal bezorgdheden.

Ik wil dit toch nog even zeggen. Een aantal centra wordt bovengemiddeld zwaar getroffen als gevolg van corona. Ik heb helemaal niet gezegd dat u gretig bent om iedereen geld af te pakken. Natuurlijk heeft corona daarin een heel belangrijke rol gespeeld, maar als het financieringsdecreet en alle financiering die er nadien is gekomen, ervoor zorgen dat bepaalde centra verliezen, dan moeten we kijken wat er aan de hand is. Je kunt zeggen dat lichte verliezen normaal zijn en dat we daar weinig aan kunnen doen, maar sommige centra worden bovenmatig getroffen. Er zullen daar wel redenen voor zijn. Wilt u daaraan tegemoetkomen?

Wat daarmee samenhangt, is het gevolg van het financieringsdecreet. Ik heb begrepen dat opleidingen die stijgen, maximaal 0,8 procent financiering krijgen.

Voor opleidingen die dalen, is dat 0 procent. Typisch aan het volwassenenonderwijs is dat bepaalde opleidingen die het goed doen, op heel korte tijd heel veel studenten kunnen aantrekken. Als het wat minder gaat, vallen er heel wat studenten weg. Dat is heel cyclisch en helemaal anders dan in het hoger of het universitair onderwijs. Daar zijn de meeste opleidingen min of meer stabiel. Ik vind dat er een twist zit in de financiering. Dat maakt dat ook als gevolg van corona bepaalde opleidingen met veel praktijklessen heel zwaar verloren hebben en heel fel zullen verliezen. Wilt u dat monitoren en desgevallend bijsturen?

Ik heb uit uw antwoord ook begrepen dat het overbruggingskrediet voor een jaar is, maar dat u niet uitsluit dat er nog een dergelijke maatregel komt. Als de cijfers duidelijker zijn, zult u eventueel initiatieven nemen?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik dank de heer Danen voor de vraag en ik sluit heel graag aan. U gaf al aan dat ik daar al een aantal vragen over stelde. Ik ben blij dat de minister ook deze keer aangeeft dat de cijfers, het aantal inschrijvingen, het effect op de personeelsmiddelen en op de werkmiddelen goed gemonitord moeten worden en dat er moet worden gekeken wat de impact van corona is op het aantal inschrijvingen. We volgen dat in elk geval zelf heel goed op.

Ik verwijs ook naar mijn vraag die ik twee weken geleden stelde over Edusprong. De onderwijsverstrekkers hadden een aantal bezorgdheden over de uitrol van Edusprong, de vraag naar Vlaanderenbrede projecten en de verdeelsleutel die toegepast zou kunnen worden. Kunt u daarover al iets melden? Is er overleg geweest en zijn er al stappen gezet?

Karolien Grosemans (N-VA): Ik kom zelf ook even tussen.

Mijnheer Danen, ik vond dat u uw vraag heel sterk begon. Uw eerste zin was namelijk: "De Vlaamse Regering wil deze legislatuur sterker inzetten op levenslang leren." En dat klopt ook absoluut. Maar daarna zag ik dat u toch wat uit de bocht ging in uw vraag.

De Vlaamse Regering beslist inderdaad niet om mensen en middelen significant terug te schroeven. Dat verlies ontstond inderdaad helaas door de coronacrisis.

We hebben dit thema al verschillende keren besproken in de commissie. De minister heeft ook al heel veel initiatieven genomen om de financiering van het volwassenenonderwijs te garanderen. Hij heeft het daarnet voor de zoveelste keer uit de doeken gedaan, ook met Edusprong en een boost van 60 miljoen euro.

Minister, ik onthoud vooral dat u de financiële situatie van het volwassenenonderwijs op de voet zult volgen. Ik hoop dat het de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) geruststelt dat dat zeker nauwgezet wordt opgevolgd.

Verder heb ik geen nieuwe vragen, aangezien de Edusprong recent heel uitvoering aan ons werd toegelicht en we toen vragen konden stellen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik snap de bezorgdheden wel. We hebben nu een heel billijke regeling getroffen via de twee compensatiemechanismen: enerzijds het compensatiemechanisme van 66 procent dat al voorzien was, daarbovenop het educatief overbruggingskrediet en daarbovenop ook nog eens de relance, 60 miljoen euro, waarvan 80 procent toch naar de centra zelf gaat. Ik heb daar trouwens gisterenochtend nog met de onderwijsverstrekkers over samengezeten, ook met hun bezorgdheden rond de toekomstige financiering. We gaan sowieso

een en ander monitoren. We houden sowieso de vinger aan de pols. Wanneer er zich grote accidenten voordoen, zien we elkaar ongetwijfeld weer.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik dank u. Nogmaals, bij de bespreking van het overbruggingskrediet waren we, al zeg ik het zelf, vrij mild. We drongen heel sterk aan op monitoring en bijkomende maatregelen. U hebt dit nu bevestigd. Ik hoop dat u zich daar ook aan houdt.

Ten tweede, nogmaals, ik heb nooit gezegd dat u verantwoordelijk bent voor alles wat misloopt in het volwassenenonderwijs. Ik heb gewoon gezegd dat de wetgeving, het nieuwe decreet, de overgangsregeling en het overbruggingskrediet samen, en ook corona, want dat was de voornaamste trigger, maken dat er een aantal centra zich heel erg veel zorgen maken, dat ze bovengemiddeld worden getroffen en dat er toch wel wat mensen hun job zullen verliezen. De vraag is dus om dat te monitoren.

Er zijn natuurlijk ook wel een aantal andere oplossingspistes. Ik neem aan dat dat niet te nemen of te laten is. Het is wellicht niet allemaal zo evident. Maar ik wilde het toch kort even schetsen. We zouden bijvoorbeeld kunnen gaan naar een soort van tijdelijke open-endfinanciering voor het volwassenenonderwijs. Of – en dat is misschien iets gemakkelijker – we zouden er een aantal jaren tussenuit kunnen nemen. Op die manier kunnen we er toch voor zorgen dat die onbeperkte daling wat wordt gefnuikt. Want nogmaals, bepaalde opleidingen zijn nu heel erg, bovenmatig getroffen. Het kan tien of vijftien jaren duren vooraleer ze dat hebben goedgemaakt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo Brouns aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de praktijkcommissie in het kader van de gemoderniseerde eindtermen van de tweede en derde graad secundair onderwijs – 3896 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, collega's, op 10 februari 2021 hebben we in het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet betreffende de onderwijsdoelen voor de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs en diverse andere maatregelen gestemd en aangenomen.

Naast de goedkeuring van de nieuwe eindtermen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs werd ook een praktijkcommissie in het vooruitzicht gesteld om die nieuwe eindtermen bij te sturen indien dat nodig blijkt, om zo tegemoet te komen aan heel wat zorgen die ons hebben bereikt. Er is een bezorgdheid omtrent de omvang, de gedetailleerdheid en de mate waarin de eindtermen voldoende ruimte laten voor het eigen pedagogisch project en voor een kwalitatieve invulling van de praktijkcomponent of de artistieke component. Van deze praktijkcommissie is tot op heden alleen bekend dat ze onder leiding zal staan van mevrouw Druyts, een schooldirecteur. Zij werd voorgedragen door de Vlaamse Regering op 16 februari van dit jaar.

In het antwoord op mijn schriftelijke vraag die peilde naar de voortgang van de praktijkcommissie en haar werkzaamheden, meldt u, minister, dat er nog geen verdere stappen zijn genomen op vandaag. Vandaar volgende vragen. Hoe ziet u,

minister, concreet de tijdlijnen en de concrete werking van de praktijkcommissie? Hoe zult u garanderen dat de praktijkcommissie voldoende op tijd wordt samengeroepen om voorbereidend werk aan te vatten ter evaluatie van de nieuwe eindtermen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De vaststelling dat er wel wat bezorgdheden zijn omtrent de omvang, de gedetailleerdheid en de mate waarin die eindtermen voldoende ruimte laten voor het eigen pedagogisch project en voor een kwalitatieve invulling van de praktijkcomponent en/of de artistieke component, is een open deur intrappen.

Daarom hebben we enerzijds op voorhand heel wat ingrijpende wijzigingen aangebracht aan de eindtermen. Maar daarenboven heb ik ook altijd gezegd dat deze oefening die gemaakt is door het onderwijsveld zelve, misschien een oefening is vooral vanuit die ontwikkelingscommissies en misschien een eerder theoretische oefening is. Het is een bezorgdheid of dat in de praktijk ook evengoed functioneert. En indien dat niet het geval is, dan moeten we bijschaven. En daarvoor hebben we dan ook beslist om een praktijkcommissie op te richten die zich zal buigen over die nieuwe, ambitieuze eindtermen.

De praktijkcommissie voor de onderwijsdoelen die zijn goedgekeurd, zal onafhankelijk werken. Die krijgt de opdracht om na één schooljaar mogelijke aanbevelingen tot bijsturing te formuleren, voor de eindtermen van de tweede en derde graad en de specifieke eindtermen. Die zal inderdaad onder voorzitterschap van mevrouw Druyts fungeren. Zij is pedagogisch directeur van de secundaire school KOBOS (Katholiek Onderwijs Kapelle-op-den-Bos). Zij heeft het mandaat gekregen om een voorstel tot samenstelling van de praktijkcommissie te doen. Het is niet alsof we volledig stilgezeten hebben intussen, integendeel. Ik denk dat zij aan de samenstelling werkt. Dat is wel een puzzel omdat we vragen dat er bij de samenstelling wel rekening wordt gehouden met representativiteit. Dat wil zeggen dat er vertegenwoordiging is van alle domeinen, finaliteiten en onderwijsverstrekkers, en dat er ook voldoende evenwicht is tussen vertegenwoordigers van het voltijds en het deeltijds secundair onderwijs. Dat is, denk ik, belangrijk om voldoende draagvlak te creëren. Om de betrokkenheid van het diverse veld voldoende te garanderen gaat ook bekeken worden of we kunnen werken met subcommissies. Momenteel werkt de voorzitter een voorstel tot samenstelling uit. Ik ga nu niet pushen, gezien het onafhankelijk karakter waarmee de praktijkcommissie aan het werk gaat.

De concrete samenstelling, het plan van aanpak en het tijdspad zullen dus wel snel via een mededeling aan de Vlaamse Regering worden bekendgemaakt. Ik ga er wel van uit dat het zeker voor het zomerreces is, zodoende dat men ook aan de slag kan in september.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Dank, minister, voor uw antwoord. De vraag kwam natuurlijk omdat we nu bijna vier maanden na de aanstelling van mevrouw Druyts zijn. We vonden het toch nogal logisch dat ze ook nu al, in het lopende schooljaar, konden starten met hun werkzaamheden. Dus vandaar ook de vraag.

Minister, net als u geloven wij uiteraard heel sterk in de kracht van onze leerkrachten. Zij zijn het uiteindelijk die expert zijn, en elke dag opnieuw het verschil maken. In het debat rond de kwaliteit van het onderwijs – waarvoor eigenlijk heel de modernisering uiteraard op de rails is gezet, en waar die geactualiseerde onderwijsdoelen een deel van zijn – gaan het die leerkrachten zijn die daar het verschil maken, en uiteraard niet wij hier in Brussel.

Het beleid moet voor ons ook maximaal gericht zijn op het geven van vertrouwen aan die leerkrachten. Het geldt ook als basis voor een grote mate van vrijheid – geen vrijblijvendheid, uiteraard – om invulling te geven aan hun pedagogisch traject. Het is dan ook vanzelfsprekend dat we maximaal hebben geluisterd en blijven luisteren naar het veld, naar de leerkrachten, wat betreft de implementatie van die nieuwe set van eindtermen. Want daar bestaan inderdaad heel wat zorgen over, die ons allemaal hebben bereikt en die blijven komen, in het bijzonder over de invulling van de praktijkcomponent en de artistieke component.

Minister, net als u zijn ook wij niet getrouwd met die nieuwe eindtermen. U hebt dat gezegd, ik doe dat vandaag opnieuw. Maar we herhalen wel het belang van een grondige analyse, een grondige evaluatie van hoe die implementatie op het terrein, in de klas verloopt.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Collega, ik dank u voor de vraag. Op die manier hebben we er toch al wat duidelijkheid over dat die praktijkcommissie al vanaf september aan het werk zou gaan.

Minister, ik heb een bijkomende vraag: zal die commissie bij wijze van opwarming kijken naar de realisatie van de eindtermen in de eerste graad? Want die zijn ondertussen twee jaar in gebruik. Ik denk dat daaruit misschien wel wat informatie te halen is, om dan te kijken naar het derde jaar, dat dan toch pas in september start en tegen juni zou klaar zijn. Kan dat ook? Wordt dat meegenomen? Of is dat helemaal niet de bedoeling? Ik dank u.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Natuurlijk moet die praktijkcommissie heel onafhankelijk kunnen werken. Punt, zonder maar. Alleen stel ik vast – en dat is bekend – dat de eindtermen voor de derde graad pas van start kunnen gaan als de conclusies van die commissie er zijn. Het lijkt mij wel nodig dat ze een deadline krijgen en ik neem aan dat ze die ook hebben gekregen. Maar kunt u toelichten wat die deadline is?

Daarbij aansluitend wil ik stellen dat het niet slecht zou zijn mocht zo'n praktijkcommissie permanent een soort van bewakende rol spelen over de eindtermen. Ze hoeft daarom niet wekelijks of maandelijks samen te komen, maar misschien halfjaarlijks of zo, na die eerste evaluatie. Op die manier kunnen ze de vinger aan de pols houden. Want tussen de vorige eindtermen en die van vandaag lag er bijna twintig jaar. Het lijkt mij goed dat de eindtermen 'ongoing' aan evaluatie onderhevig zijn. Bent u bereid om dat mee te onderzoeken?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik was net aan het denken over wat collega Danen zei. Vind ik dat nu een goed idee of niet? Twintig jaar lijkt mij inderdaad te lang, collega Danen. Maar – en u komt zelf ook uit het onderwijs – om er nu halfjaarlijks, jaarlijks of tweejaarlijks van alles aan te wijzigen, lijkt mij ook niet zo'n goed idee te zijn. Al was het maar omdat de oefening van deze eindtermen eigenlijk vrij toekomst- en basisgericht is.

We kunnen er wel voor pleiten dat het in de gaten wordt gehouden, dat er een evaluatie gebeurt. Maar ik zou het niet doen op de termijnen die u voorstelt. Want stel u voor, collega Danen, dat, als we dan een aanpassing doen – ik zeg maar iets, om mensen uit te leggen dat nano en micro andere waarden zijn, al was het maar naar aanleiding van de plenaire vergadering van gisteren –, er dan weer mensen naar het Grondwettelijk Hof trekken en alles proberen te vernietigen. Ik zeg zomaar iets.

Ik keer terug naar de vraagstelling van collega Brouns. Vanuit de N-VA-fractie geven we alle krediet aan die praktijkcommissie. Ik hoop inderdaad dat ze zo min mogelijk druk mogen ervaren, ook de mensen die daar deel van uitmaken. Waarom zeg ik dat? De mensen die daar deel van uitmaken, zijn verbonden aan een school, als leraar of als directeur. Ik hoop dat er niet zoiets is als aparte vergaderingen per koepel, waar ze aan de mensen uit hun koepel uitleggen in welke richting dat zou moeten gaan, al dan niet in het licht van een procedure die ze hebben opgestart bij het Grondwettelijk Hof. Ik zeg dat hier met zoveel woorden om te vermijden dat die beïnvloeding effectief zou gebeuren. Want dat zou geen goede zaak zijn.

Wat wij allemaal willen weten, met de voorliggende eindtermen, is waar het eventueel – en daarmee is het begonnen richting tso en bso – potentieel onder druk komt te staan, waar de praktijkcomponent of de stage onder druk komt te staan, waar het moeilijk realiseerbaar is, of diegenen bij wie het echt zeer moeilijk te realiseren is met hun leerlingenpopulatie, op die inhoud. Maar dat men niet, onder druk van weet ik veel wie of wat, gans den boel entert of kentert in het licht van een lopende juridische procedure, want dat zou ik ten eerste betreuren.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dat die commissie pas in september van start gaat, lijkt mij niet zo onlogisch, aangezien de eindtermen pas vanaf volgend schooljaar daadwerkelijk in de praktijk gelden. Die praktijkcommissie mag wat mij betreft alle evaluaties of handelingen verrichten die ze nodig acht om de vooropgestelde doelstellingen te bereiken. Kijkt ze daarvoor naar de eerste graad? Er zullen natuurlijk ook heel wat leerkrachten in die praktijkcommissie zitten, dus ongetwijfeld ook leerkrachten die een zicht hebben op de eerste graad en wat de uitrol van de eindtermen aldaar in de praktijk betekent.

Wat de timing betreft, hebben we vooropgesteld dat er toch zeker aan het einde van het schooljaar zou worden gerapporteerd. Maar als men vroeger iets rapporteert, dan kan dat ook, en ook als men na dat schooljaar de werkzaamheden wil verlengen. Ik denk dat we daar de onafhankelijkheid moeten laten spelen en er gewoon voor moeten zorgen dat de vooropgestelde doelstellingen worden behartigd en dat we kunnen zorgen voor meer draagvlak op het terrein.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Minister, dank u wel. Wij waren inderdaad in de veronderstelling dat er vanaf het ogenblik dat de voorzitter was aangeduid wel degelijk al wat werk was verricht de afgelopen maanden. Dat blijkt nu niet zo te zijn. U focust op het nieuwe schooljaar. Mij leek het inderdaad ook wel goed dat er bij de voorbereiding die de voorbije maanden is gemaakt met het oog op het nieuwe schooljaar, met de nieuwe onderwijsdoelen, toch al heel wat nuttige zaken naar voren hadden kunnen komen. Maar goed, uw antwoord is wat het is. Ik vind de betrokkenheid van het parlement in dezen ook cruciaal. Ik wil hierbij dus ook nog eens onderstrepen dat we die bezorgdheid die tot bij ons komt, ook in het parlement moeten kunnen volgen, dat die banden met en de betrokkenheid bij de werking van de praktijkcommissie nauw moeten blijven en dat u daar ook tijdig over rapporteert.

Minister, uiteindelijk hebben we een gezamenlijk doel, namelijk dat we met heel het onderwijsveld zo veel mogelijk die nieuwe onderwijsdoelen samen kunnen omarmen, met het oog op het voorbereiden van onze jongeren op de 21e-eeuwse vaardigheden die van hen worden verwacht in het latere leven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de werkgroep die de kwaliteit van de leermiddelen moet onderzoeken
– 3897 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, de voorbije jaren kwam de problematiek van de invulboeken al herhaaldelijk ter sprake in het Vlaams Parlement, waarbij erop werd gewezen dat die boeken enerzijds misschien winsten genereren voor bepaalde uitgeverijen, maar anderzijds wel de creativiteit van leerlingen en leerkrachten fnuiken, weinig duurzaam zijn en een hoge kostprijs hebben, omdat ze niet kunnen worden herverkocht. Vorige week donderdag, juist voor het verstrijken van de deadline voor de vragen, las ik dat u een onafhankelijke werkgroep in het leven hebt geroepen die de handboeken en digitale leermiddelen in het Vlaamse onderwijs kritisch onder de loep moet nemen en waar nodig moet bijsturen met als doel het vergroten van de kwaliteit van de leermiddelen. In de eerste plaats zou daarbij worden gekeken naar de invulboeken, die ook in verband worden gebracht met de dalende onderwijskwaliteit in ons land.

De coördinator van de onafhankelijke werkgroep zou volgens de mediaberichten Luc De Man zijn. Dat is een gewezen hoofd van de pedagogische begeleidingsdienst van het GO! en voorzitter van de Raad Secundair Onderwijs. Hij stelt in dit verband reeds: "Er zijn heel wat positieve ontwikkelingen in de sector, maar er zijn excessen, onder meer met de invulboeken. De kwaliteit van de leermiddelen wordt vandaag door marktprincipes bepaald: het commerciële weegt zwaarder door dan de kwaliteit. Daarover moeten we serieus praten." Het einddoel van de werkgroep zou volgens De Man niet zijn vastgelegd. Ik citeer hem eventjes: "Het doel is om op de een of andere manier de kwaliteit te monitoren, zonder een organisme in het leven te roepen dat een staatspedagogiek oplegt."

Minister, graag had ik van u vernomen welke de concrete opdracht is die u aan die werkgroep hebt gegeven. In het verleden ontving onze partij ook al vaak klachten aangaande het gebrek aan ideologische en politieke objectiviteit in bepaalde handboeken. Ik heb u daar ook al schriftelijke vragen over gesteld. Is ook het waarborgen van die objectiviteit een uitdrukkelijke opdracht die werd gegeven aan de werkgroep? Hoe is de onafhankelijke werkgroep samengesteld en op welke wijze wordt de onafhankelijkheid ervan gegarandeerd?

Wil dat zeggen dat de uitgeverijen zelf niet worden betrokken bij de werkgroep? Tegen wanneer moeten de conclusies voorliggen en denkt u effectief werk te kunnen maken van beleidsmaatregelen? Denkt u dat u daarvoor voldoende armslag hebt, gezien onze vrijheid van onderwijs die er natuurlijk is? In de pers lees ik dat de werkgroep de handboeken en leermiddelen kan bijsturen "waar nodig". Over welk mandaat beschikt die werkgroep dan wel in dit verband?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De basis voor een en ander is natuurlijk het Vlaamse regeerakkoord, en in afgeleide orde ook de beleidsnota. In het regeerakkoord is de expliciete ambitie opgenomen om met uitgeverijen, ontwikkelaars en onderwijsverstrekkers afspraken te maken over de ontwikkeling en het gebruik van handboeken, invulhandboeken en onderwijssoftware. Dat is belangrijk om de kwaliteit van ons onderwijs te versterken. Er is ook echt een gebrek aan kwaliteitsbewaking en kwaliteitscriteria om de kwaliteit van leermiddelen en digitale leermiddelen te monitoren. Vandaag is het de vrije markt die bepaalt wat kwaliteit is. Daarom heb

ik die kwaliteitsalliantie in het leven geroepen. Toegegeven, aanvankelijk was een en ander onder de titulatuur van een ethische code, wat zou veronderstellen dat er vandaag onethisch wordt gehandeld. Ik zou het wat positiever willen formuleren, namelijk dat we echt willen bekijken hoe we met diverse partners werk kunnen maken van zo'n kwaliteitsalliantie. De bekommernissen zijn immers wel gelijklopend. Vanzelfsprekend zijn de uitgeverijen en de ontwikkelaars vragende partij.

Nu, ik was ook wel geschrokken: hetgeen in de krant stond, is eigenlijk wat ik al heb gezegd in deze commissie, in het parlement. Maar door de werkwijze van sommige media werd de indruk gewekt dat ik een interview zou hebben gegeven, terwijl men gewoon quotes heeft genomen uit mijn discours in deze commissie. Men heeft dat dan aan elkaar geplakt en gemonteerd alsof het over een interview ging. Het was dus een fake interview. Dat is tegenwoordig een werkwijze bij sommige kranten.

Om die opdracht in goede banen te leiden, heb ik een beroep gedaan op onderwijs-expert Luc De Man. Hij moet gedurende zes maanden verkennende gesprekken voeren met leraren, leerlingen en ouders, leermiddelenaanbieders zoals educatieve uitgeverijen, platformen zoals KlasCement, uitgevers van digitale methoden, de onderwijsverstrekkers, de lerarenopleidingen en onderwijswetenschappers, de onderwijsinspectie, de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK), armoedeorganisaties. Hij moet dus zo breed mogelijk consulteren en zich buigen over de centrale kwestie: op welke wijze kunnen die educatieve middelen zo optimaal mogelijk de kwaliteit van ons onderwijs schragen? Een belangrijke deelvraag daarbij is welke rol daarin is weggelegd voor invulboeken. Ik vind het dan wel goed dat dit wat aanleiding heeft gegeven tot debat, ook in de media. Aan het einde van die verkennende fase zal worden nagegaan in welke mate er draagvlak en consensus zou kunnen worden gevonden over de kwaliteit van de leermiddelen. Ik verwacht nadien ook een rapport dat overeenkomsten, verschillen en mogelijke spanningsvelden duidt. Ook de noden en verwachtingen van armoedeorganisaties kunnen worden meegenomen.

Daaraan gekoppeld formuleert de heer De Man een voorstel van verdere aanpak, op grond waarvan ik zal bekijken welke de volgende stappen kunnen zijn. Die alliantie kan ook de creativiteit van leraren ondersteunen om zelf leermaterialen te ontwikkelen en ze ook te beoordelen op kwaliteit. Dat lijkt me een belangrijke bijkomende doelstelling.

Die gesprekken lopen dus volop, in volle onafhankelijkheid. Ik kan dus niet echt vooruitlopen op wat de uiteindelijke uitkomst zal zijn. De werkzaamheden lopen echter. We zien dat de reactie uit het veld meestal wel positief was: men vindt dat men daar wel aan de slag mee moet gaan, dat men dat tegen het licht moet durven te houden in functie van de kwaliteit en de creativiteit van de leerkrachten. Soms kan dat immers wel een beetje leiden tot enige gemakzucht, waarbij men gewoon altijd werkt met die invulboeken.

Nog een bezorgdheid is dat sommige ouders ook klagen over de ecologische voetafdruk, maar ook over het gegeven dat die invulboeken dan ook maar deels worden ingevuld. Men ervaart dat als onnodige kosten en ook als onnodige ecologische kosten.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, dank u wel. Na het fake news, het fake interview. Ik denk dat het absoluut een goede zaak is dat u, zoals u aanhaalt, met de armoedeorganisaties samenwerkt. Toen wij jong waren, heel lang geleden, gingen we net voor het schooljaar begon de schoolboeken huren. Het is misschien wat veel gezegd dat die van generatie op generatie overgingen, maar ik kon soms in de inhoudstafel mijn broer zijn naam nog zien staan: ik had dus

hetzelfde boek geleend. Dat is allemaal niet meer zo. Dat is natuurlijk jammer, om ecologische redenen, zoals u zelf aanhaalt, maar ik vind de gelijke kansen voor onze kinderen misschien nog belangrijker, met dus het zo veel mogelijk drukken van de kostprijs in het onderwijs.

Ik vind het ook heel goed dat de kwaliteit wordt gemonitord, maar toch vraag ik me nog altijd af hoe dat dan in de praktijk zal gaan. Als scholen dan toch met invulboeken werken, zullen ze daar dan voor op de vingers worden getikt? Ik vind uw initiatief heel goed, dat moet gebeuren, maar je voelt dat er in dezen toch een beetje sprake is van een spanningsveld met de vrijheid van onderwijs, die in ons onderwijs ook wel belangrijk is, maar die natuurlijk onder druk komt te staan omdat de kwaliteit naar omlaag gaat. Alles hangt een beetje samen. Daarom vraag ik me af hoe dat in de praktijk zal gaan en hoe u of de heer De Man zal bijsturen indien nodig.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, het kan verkeren. Blijkbaar zijn er toch journalisten die de commissie Onderwijs volgen en die dan merken welke parlementsleden vragen stellen en ook vragen stellen die ertoe doen, die het beleid helpen vorm te geven. Ik had op donderdag 6 mei een vraag gesteld waaruit er wel wat nieuws te halen was. Wellicht heeft de journalist daar het antwoord gehoord. Toen was er nog geen duidelijke naam naar voren geschoven, dacht ik. In elk geval, een aantal zaken die toen ook werden aangekaart, kaart ik nu graag nog eens aan.

Er is de creativiteit van de leerkracht, die we te allen tijde moeten stimuleren. Er is de betaalbaarheid en de duurzaamheid. Een directeur die ik heel goed ken, belde mij op en gaf aan dat hij, sinds er wat is gesleuteld aan de boekenpakketten en de mogelijkheden ter zake, tien keer zo veel werkingsmiddelen moet besteden aan het kopen van handboeken in vergelijking met een aantal jaar geleden, toen hij startte als directeur. Men moet nu immers het hele boek of invulboek bestellen. Men kan niet meer een bepaald katern bestellen. Men kan het niet meer kopiëren. Ik denk dat dat toch wel iets is waarover we het ook moeten hebben, naast de kwaliteit. Verder denk ik dat naast de handboeken ook de digitale middelen zouden moeten kunnen worden meegenomen.

Ik onderschrijf zeker het spanningsveld met de vrijheid van onderwijs, waarover wij altijd al zeer bezorgd zijn geweest en waarvoor we zeer sterk blijven pleiten. We moeten er toch voor zorgen dat de overheid niet kan opleggen welke handboeken er dan precies in de klas moeten worden gebruikt. Wij leggen het 'wat' vast. De leerkracht kan altijd kiezen hoe hij dat dan precies doet.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het is inderdaad waar dat we goed hebben vooruitgekeken met het regeerakkoord, zoals de minister ook aangaf. We hebben daarin opgenomen dat we hiermee aan de slag zouden gaan, wat dan ook gebeurt. Alle credits, dus, voor het regeerakkoord en de samenstellende partijen. Mevrouw Beckers, dat neemt echter niet weg dat het inderdaad goed is om dat nog even opnieuw aan te halen.

De leraars en de ouders zeggen dat ze eigenlijk geen invulboeken willen. Er zijn uitgeverijen die invulboeken verkopen. Als niemand ze wil, dan verkoopt een uitgeverij geen boeken. Dan is er een zeer eenvoudige economische wetmatigheid: als niemand ze vraagt, dan maakt men ze niet. Men maakt ze echter, en blijft ze maken, omdat er vraag naar is. Als er vraag naar is, dan wil dat wel zeggen dat die vraag wordt gestuurd.

Minister, het is inderdaad goed dat het gebruik en de ontwikkeling daarvan worden bekeken. Er moet dan echter ook wel eens worden bekeken waar dan de trigger zit zodat men ze toch blijft bestellen. Als zowel ouders als leerkrachten, als velen het niet eens zijn met sommige onderdelen, dan zou die vrijheid van de leraren ertoe moeten leiden dat men ermee stopt. Alleen worden leraren op een bepaalde manier bang gemaakt: 'Heel het leerplan moet dit en dat, want anders... Als je dit handboek volgt, dan ben je in orde.' Dat is wel waar. Collega's, dat moeten we wel erkennen. Dat is iets wat ik vaststel bij leerkrachten, dat dit het argument is: 'Als ik dit volledig volg, dan ben ik in orde.' Het lijkt me duidelijk. De eindtermen, dat is waarop we toezien als overheid. Dat is het stuk dat we in handen hebben. Als dat in orde is, dan staat het de leraar vrij wat hij allemaal nog doet.

Minister, afsluitend zou ik toch nog willen vragen om niet alleen die invulhandboeken, werkboeken, of hoe men ze ook wil noemen, maar ook de software mee te nemen. U hebt die problemen heel duidelijk aangekaart, denk ik. U hebt dat daarnet ook vernoemd. Ik merk immers op bepaalde momenten dat er gewoon pdf's worden geprojecteerd. Dat heeft weinig meerwaarde. U mag echter gerust weten van mij, als ouder, leraar en pedagoog, dat ik niet in die invulboeken geloof. Die werken niet, ook niet cognitief – ik denk dat het Martin Valcke was die dat recent nog geeft gezegd –, zeker niet als je acht woordjes in een tekst moet invullen en dan een balkje met negen woorden krijgt waaruit je de acht juiste woordjes moet kiezen. Collega's, dat is geen cognitief onderwijs. Ik weet niet wat dat is, maar zeker geen cognitief onderwijs.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Vooreerst, de minister van Onderwijs zou de minister van Sport ertoe willen oproepen om in de mate van het mogelijke toch zo veel mogelijk matches van de Rode Duivels te plannen op donderdagavond. Dat heeft toch een ongelooflijk positief effect op de arbeidsethos. De snelheid van werken neemt exponentieel toe. Ik weet niet in welke mate de collega van Sport vat heeft of wil hebben op die agendasetting, maar dit is een warme oproep.

Ten gronde, voor alle duidelijkheid, de onderwijsverstrekkers zijn ook betrokken. Ik heb ze ook vernoemd, denk ik. Ik wil natuurlijk niet de kar voor het paard spannen. De opdracht is heel duidelijk: bekijk of er een draagvlak te vinden valt en hoe groot dat is, om dan met de belangrijkste partners iets uit te werken om ervoor te kunnen zorgen dat de leermiddelen die op de markt komen, kwaliteitsvoller zijn. Ik ga niet in het begin opleggen welke boeken wel of niet kwaliteitsvol zijn. Dat willen we ook niet, net vanuit die bekommernis omtrent de vrijheid van onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, u moet mij niet verdenken van enige sympathie voor voetbal of de Rode Duivels. Laat dat heel duidelijk zijn.

Wat onze media betreft: in plaats van onze werkgroep voor betere en objectievere leermiddelen zouden we misschien met de collega's van Media een werkgroep voor betere en objectievere journalistiek kunnen oprichten.

Mijnheer Daniëls, ik denk echt dat u wel gelijk hebt als u zegt dat leerkrachten vaak niet vrij zijn. Als een school bijvoorbeeld een contract sluit met een uitgeverij, dan zijn leerkrachten soms willens nillens verplicht om met die leermiddelen te werken en is de inspraak van die leraar niet erg groot. Daarom is dit een goed initiatief, dat zeker en vast navolging verdient. Ik ben alleen benieuwd hoe het in de praktijk zal verlopen, maar dat zal de toekomst uitwijzen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.